

گزارشی از کنفرانس بین‌المللی تامین مالی اسلامی

کنفرانس بین‌المللی تامین مالی اسلامی از ۳۰ مهر ماه تا دوم آبان ماه ۸۶ توسط دانشگاه صنعتی شریف برگزار شد. براساس اطلاعیه صادره، این کنفرانس اهداف ذیل را دنبال می‌کرد:

- بررسی چگونگی استفاده از پتانسیل‌های عظیم مالی کشورهای مسلمان.
- ارایه توصیه‌های سیاستی در زمینه تامین مالی اسلامی برای مدیران و صنعتگران.
- آموزش مدیران صنعتی جهت استفاده از ابزارهای نوین تامین مالی اسلامی.
- ارایه دستاوردها و تجربیات سازمان‌های صنعتی و نشر آن در بین سایرین.

آخر قافله

سیدحمید پورمحمدی، معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی، در سخنرانی افتتاحیه این کنفرانس گفت: زمان آن رسیده است که با دید تردید به قوانین موجود نگاه کنیم. اگر این قوانین مطلوب بودند، کشور ما باید گوی رقابت را از رقبای خود می‌ربود. وی گفت: هنگ‌کنگ می‌خواهد به شاهره بانکداری اسلامی دنیا تبدیل شود و ایران با داشتن گنجینه فقهی و قدمت بانکداری اسلامی، در آخر قافله قرار دارد!

معاون وزیر اقتصاد سپس ملی‌شدن، ادغام و تغییر در نحوه اداره امور بانک‌ها و حذف ربا از سیستم بانکی را به‌عنوان اقدامات اساسی برای تحول در بازار مالی کشورهای اسلامی دانست و افزود: با نگاه به فقه پویای امامیه و بزرگان فقه شیعه، بحث بانکداری اسلامی با ابزارهای مالی اسلامی در سده حاضر جرقه مبارکی است و تاسیس بانک توسعه اسلامی در ۳۳ سال پیش اولین تجربه محدودی بود که رخ داد.

پورمحمدی سپس ضمن یادآوری تصویب قانون بانکداری بدون ربا در سال ۶۲ گفت: اکنون بیش از دو دهه از تصویب این قانون می‌گذرد و می‌توان نسبت به آن نقد منصفانه‌ای داشت. وی در ادامه افزود: در حال حاضر، نظام بانکی با مسایلی روبرو شده که به‌طور جدی آن را به چالش کشیده و مشکلاتی را برای آن به‌وجود آورده‌اند که یکی از این مسایل سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور است و براساس آن، باید به مقام اول اقتصادی منطقه تبدیل شویم.

پورمحمدی تاکید کرد: چه بخواهیم و چه نخواهیم، شرایط فعلی با تمام دیوارهایش دارد فرومی‌ریزد و چنانچه دیوار مستحکمی ساخته نشود، معلوم نیست که در آینده چه داریم. وی ایجاد بانک‌های اسلامی و نهادهای مالی، بانک سرمایه‌گذاری، بانک جامع اطلاعات مشتریان، وصول

مطالبات معوق و تاسیس بانک‌های قرض‌الحسنه و گروه‌های مشاوره مالی را از جمله اقدامات جدی در راه پاسخگویی به نیازهای مالی عنوان کرد و گفت: در حال حاضر، ایجاد بازار رهن ثانویه درمناظر است.

کارشناسان و فقها باید...

آیت‌ا... تسخیری، دبیرکل مجمع تقریب مذاهب اسلامی هم در سخنرانی خود ضمن اشاره به توجه بانک‌های بین‌المللی به بانکداری اسلامی گفت: گردش مالی این بخش به ۵۰۰ میلیارد دلار رسیده است. وی در ادامه افزود: تالیف کتاب بانک بدون ربا توسط مرحوم امام موسی صدر، اولین اقدام برای تامین مالی اسلامی بود و قبل از آن هیچ موسسه‌ای در این خصوص فعالیت نداشت.

تسخیری سپس با اشاره به فعالیت ۲۹۰ بانک و موسسه اسلامی گفت: ایران از داشته‌ها و امکانات خود استفاده نکرده، در حالی که بحرین به مرکز بانکداری اسلامی تبدیل شده است. وی افزود: کارشناسان باید ابزارهای مالی و تاثیر آن در بازار پول و سرمایه را شناسایی و تحلیل نمایند و فقها هم در خصوص اسلامی‌بودن و یا مشکل شرعی آن اظهارنظر کنند که این دو حرکت در کنار یکدیگر ضروری است.

تقسیم عقود به دو دسته مشارکتی و مبادله‌ای می‌تواند ۹۸ درصد نیازهای شرکت‌ها را مرتفع سازد.

شهرداری تهران، مشتری سیستم بانکی

دکتر حسین پورزند، معاون مالی و اداری شهرداری تهران هم پیرامون نیازهای تامین مالی شهرداری تهران و مترو و جایگاه تامین مالی اسلامی در پاسخگویی به این نیازها سخنرانی کرد. وی گفت: شهرداری تهران به عنوان یک نهاد اجتماعی و مسوول اجرای پروژه‌های بزرگ، مشتری سیستم بانکی است و به‌شدت به کمک نیاز دارد. وی با اشاره به نوسازی بافت‌های فرسوده تهران و نیاز به احداث ۳۰۰ کیلومتر مترو و توسعه شهری افزود: نیازهای مالی شهرداری مشخص است و بحث تامین مالی اسلامی برای آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. وی سپس با اشاره به شیوه‌های مختلف تامین منابع مالی افزود: در سایر کشورها تسهیلات اعتباری تحت پوشش بیمه اعتبارات و با ضمانت وزارت اقتصاد اعطا می‌شود و روش تامین مالی براساس ساختارهای وثیقه‌گذاری و برمبنای ضمانت دولتی و بانکی نیست، بلکه براساس عواید و کالاهای خدماتی است.

نوبین تامین مالی در نظام مالی کشور" سخنرانی خود را ارایه داد. وی گفت: بهتر است در کشور ما نیز همانند برخی از کشورهای دنیا برگره‌های تجاری به منظور تامین سرمایه درگردش شرکت منتشر شود و مدت این اوراق نیز کمتر از یک سال باشد.

مدیرعامل بانک کارآفرین سپس با اشاره به تبعیض مالیاتی بین ابزارهای مالی سنتی و نوبین تامین مالی در نظام مالی کشور گفت: در این ارتباط، سه رکن اساسی شرعی بودن معاملات، نرخ سود و معافیت‌های نامتجانس مالیاتی که امکان رشد و توسعه بازار را نمی‌دهند، باید مورد توجه قرار گیرند.

عقیلی اضافه کرد: پس از تصویب قانون بانکداری بدون ربا، مشکلات شرعی عقود بانکی برطرف شد و تقسیم عقود به دو دسته مشارکتی و مبادله‌ای، می‌تواند ۹۸ درصد نیازهای شرکت‌ها را مرتفع سازد.

چشم‌انداز نظام تامین مالی اسلامی در جهان

دکتر مصطفی بهشتی‌روی، عضو هیات‌مدیره بانک پاسارگاد نیز از سخنرانان این کنفرانس بود که با عنوان "جایگاه و چشم‌انداز نظام تامین مالی اسلامی در جهان" سخنرانی کرد. وی گفت: در بانکداری متعارف، بانک‌ها واسطه‌گری وجوه می‌کنند، اما در بانکداری اسلامی، بانک با تسهیلات‌گیرنده مشارکت می‌کند؛ در بانکداری متعارف، مالکیت وجوه دریافتی از سپرده‌گذاران به بانک منتقل می‌شود، اما در بانکداری اسلامی، بانک وکالت سپرده‌گذاران را برعهده دارد.

بهشتی‌روی ادامه داد: در بانکداری متعارف، ابعاد اخلاقی در تخصیص منابع چندان موضوعیت ندارد، اما در بانکداری اسلامی، اخلاق محور فعالیت‌هاست؛ به‌علاوه، اعتبارمشتري و توانایی بازپرداخت در سیستم بانکداری متعارف مرسوم است، ولی در بانکداری اسلامی علاوه بر توانایی مشتری، موضوع مصرف تسهیلات هم مهم است.

بهشتی‌روی در بخش دیگری از سخنان خود به تعریف ریسک پرداخت و گفت: در بانکداری اسلامی، همواره پدیده ریسک مطرح است و قطعیتی برای این کار وجود ندارد.

گزارش از: اعظم هوشمند

کرد. وی افزود: اگر بخواهیم نظام مالی اسلامی را تعریف کنیم، باید بگوییم که این نظام شبکه‌ای است از ابزارهای مالی که مسوولیت انتقال وجوه مالی را از مازاد منابع به کسری منابع برعهده دارد و در چارچوب قراردادهای اسلامی فعالیت می‌کند.

صالح‌آبادی افزود: در رویکرد جهانی، نظام‌های مالی مرسوم براساس نظام ربوی فعال هستند و در کنار آن نظام‌های مالی اسلامی به صورت موازی فعالیت می‌کند.

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در ادامه اضافه کرد: فقهای کشور ما بورس‌بازی را فی‌نفسه

حرام نمی‌دانند، اما اعمال ناپسندی مثل انتشار اطلاعات غلط، مخدوش و غیرشفاف در بورس حرام است. وی در تشریح کارکردهای نظام مالی اسلامی هم گفت: بانک اسلامی، بازار سرمایه و بیمه اسلامی، سه کارکرد نظام مالی اسلامی هستند.

تبعیض مالیاتی بین ابزارهای مالی سنتی و نوبین

دکتر پرویز عقیلی کرمانی، مدیرعامل بانک کارآفرین هم از دیگر سخنرانان این کنفرانس بود که با عنوان "تبعیض مالیاتی بین ابزارهای مالی سنتی و

پورزندگی افزود: تامین منابع مالی براساس تامین اعتبار موسسات است که اعتبار خود بنگاه برای فاینانس می‌باشد و در حال حاضر، در شهرداری تهران به دنبال عملیاتی‌شدن این موضوع‌ها هستیم.

معاون مالی و اداری شهرداری تهران در ادامه به عنوان یک دغدغه گفت: ما به دنبال این هستیم که مشکل مالی و اعتباری پیمانکاران شهرداری را حل کنیم و تاسیس تعاونی اعتبار شهر و خرید سهام بانک سرمایه نیز با این نگرش صورت پذیرفته است.

شکوفایی علمی مدیون تامین مالی است

دکتر مهدی رضوی، مدیرعامل بانک صنعت و معدن نیز از سخنرانان دیگر این کنفرانس بود. وی سخنان خود را با بررسی ابزارهای نوبین مالی اسلامی جهت تامین مالی پروژه‌های صنعتی و معدنی آغاز کرد و گفت: برای پیشبرد پروژه‌های اقتصادی بزرگ و کوچک، نیازمند ابزارهای مدرن بانکداری اسلامی هستیم و بررسی تاریخی ابزارهای تامین مالی در جهان نشان می‌دهد که در یک‌ونیم قرن اخیر، تغییرات بسیاری در حوزه‌های گوناگون علم رخ داده و تامین مالی به‌موقع، تاثیر بسیاری در شکوفایی آنها داشته است.

رضوی در بخشی از سخنان خود گفت: ریشه‌های تامین مالی اسلامی را باید در صدر اسلام و حتی اجداد پیامبر (ص) جست‌وجو کرد. وی ادامه داد: پیامبر (ص) پس از هجرت از مکه به مدینه توانست با ابزارهای مالی اسلامی موجود در آن عصر باعث رونق اقتصاد عربستان شود.

مدیرعامل بانک صنعت و معدن همچنین یادآور شد: تامین مالی اسلامی فقط جزیی از مجموعه نظام‌های تشکیل‌دهنده سیستم کلی اسلامی است و بانظام‌های موجود تامین مالی جهان نیز تفاوت اساسی دارد.

هشت نوع صکوک اسلامی

دکتر علی صالح‌آبادی، رییس سازمان بورس و اوراق بهادار هم به‌عنوان یکی دیگر از سخنرانان کنفرانس تامین مالی اسلامی مطالبی را بیان کرد. وی گفت: کمیته تخصصی فقهی هشت نوع صکوک در قالب نظام مالی اسلامی را تا پایان سال نهایی خواهد